

Obligatorisk närvaro?

Problematisering av krav på närvaro vid icke-poänggivande kursmoment

Nicholas Pagden, Linnéstudenterna
nicholas.pagden@linnestudenterna.se

Tes

Närvaro ska bara krävas vid poänggivande examination,
men inte i några andra sammanhang

Studenter bör delta!

- I de allra flesta fall gynnar det studenten att delta på schemalagda moment
- ...men det kan finnas undantag
 - Tillfälliga privata angelägenheter
 - Personlig lärstil, personlighetsdrag, diagnoser, sjukdomar, fobier etc.
 - Dålig lärare (bristande ämneskunskaper, didaktisk skicklighet, språkförmåga, etc.)
 - Orimliga pendlingsstider
 - Teknikstrul
 - Etc...

Ingen närvaroplikt i högre utbildning, men examination är obligatorisk och ska framgå tydligt

Det är vanligt att en högskola ställer krav på deltagande i ett utbildningsmoment för att studenten ska kunna godkännas på en kurs. Det kan t.ex. handla om krav på deltagande vid seminarier eller fullgörande av laborationer. När det på detta sätt ställs krav på deltagande i ett utbildningsmoment för att studenten ska kunna godkännas på kursen, är det obligatoriska momentet en del av examinationen. Det obligatoriska momentet ska därför anges i kursplanen. (Universitetskanslerämbetet, s. 55.)

Det viktiga och det enda rimliga är därför att lärare tydliggör, i såväl kursplan som studiehandledning, vad som är examinerande moment i en kurs. Begreppsparet *obligatorisk närvaro* framstår därmed endast som en beslövande omskrivning, vilket jag menar bör undvikas i så viktiga dokument som kursplaner och studiehandledningar. (Hegender, 2011)

Dubbla budskap - eget ansvar och tvångskommendering

- Du ska självständigt inhämta den kunskap som krävs och redovisa den.
<http://www.student.umu.se/under-studietiden/funktionsnedsattning/ditt-ansvar-som-student/>
- Högskolestudier förutsätter att du som student tar del av vetenskaplig litteratur, tidigare och ny forskning. [...] Du som student är alltid själv ansvarig för dina studier och din studiesituation. Studenter måste själv inhämta och redovisa den kunskap som utbildningen fordrar.
<http://www.hkr.se/om-hkr/organisation/laranderesurscentrum/funktionsnedsattning/studentens-ansvar/>

Kontra t ex...

- *Undervisningen utgörs av föreläsningar, fältstudier, gruppövningar, laborationer, seminarier och exkursioner. En fältvecka kan ingå. Deltagande i fältstudier, gruppövningar, laborationer, seminarier och exkursioner är obligatoriskt.*
http://kursplan.lnu.se/kursplaner/kursplan-1BI%C3%8402-2.pdf_, Linnéuniversitetet

Närvaro *kan* betraktas som examination...

I Examinationen vid universitet och högskolor – ur studentens synvinkel (Högskoleverkets skriftserie 1997:10 S) undersöktes hur vanliga olika examinationsformer var. Följande visar de då mest förekommande examinationsformerna (i fallande ordning):

- *salsskrivning*
- *obligatorisk närvaro*
- *pm, paper och dylikt*
- *laborationer*
- *tvärgruppsredovisningar*
- *problemlösande examinationer*
- *hemtentamen*
- *uppsatser*
- *[...]*

(ovanstående text ur UKÄ, Rättssäker examination, 2017, s. 21.)

..men det bör man inte göra!

Jag menar att examination enbart kan ske då **examinator** bedömer en students **kunskaper** utifrån **kursplanens mål** och att en **examinator** omöjligen kan bedöma kunskaper baserat på studentens blotta närvaro. Närvaro är inte ett bedömningsunderlag!

Med ovanstående resonemang följer att närvaro i sig inte kan vara **examinerande** och att **obligatorisk närvaro** därmed inte heller kan utgöra vara en **examinationsform**.

Förbjudna nollpoängare vs. obligatoriska icke-examinerande moment

"Delkurs/moment om 0-poäng får inte förekomma" (Linnéuniversitetet, 2015)...

...men...

...obligatoriska *icke-poänggivande kursmoment* som inte är examinerande (och därmed inte heller är knutna till något provmoment eller till högskolepoäng) FÅR förekomma.

Vad är skillnaden?

Får allt i en kurs vara obligatoriskt? Vissa lärare hävdar det och säger det till studenterna...

The road to Hell is paved...

Det är lätt hänt att högt ställda krav på närvaro och inlämningstider formuleras, nästan som ett önsketänkande, men att man sedan tummar på de reglerna när olika gränsfall uppstår. Man riskerar då att bryta mot principen om likabehandling av studenterna i sin myndighetsutövning. Dessutom orsakar den typen av individuella ad hoc-lösningar ofta ett stort merarbete för läraren. Om examinatorn i efterhand upplever att de uppsatta kurskraven leder till orimliga konsekvenser i praktiken, så kan de behöva formuleras om. (Stockholms universitet, 2010, s. 35)

...with good intentions?

Many [*professors*] apportion points of their rubric to class participation. Others sneak testable tidbits into the lecture, tidbits that are mysteriously excluded from the posted lecture notes. Some are as brazen as to refuse posting their lecture notes at all.

Sitting in class sometimes I can even see their lecture notes resting right before them on the podium, all neatly typed and organized, and I let out a frustrated scream in my head, "if you want me to learn what's in your notes, just give them to me." But they won't.

Here is where their concept of education differs from mine. It seems to me they want everyone to learn what's on their lecture notes - but they also want students who ditch class to learn less. (Schoenbrun, 2007)

Systemet med poäng från seminarierna till skrivningen

I den här delkursen har vi ett system som innebär att man kan skaffa poäng till skrivningen genom aktivitet på seminarierna. Statsvetarna har använt systemet några år och våra erfarenheter efter att ha testat ett par omgångar är positiva: Seminarierna blir faktiskt bättre för både lärare och studenter – och många har kunnat dra sig upp till ett bättre betyg med hjälp av seminariepoängen.

Så här fungerar det.

Varje seminarium kan ge dig som individ max 3 poäng. En poäng får du för närvaro. Ytterligare en för normal/godkänd insats och den tredje för visade framfötter.

Att få två poäng ska med normal förberedelse inte vara alltför svårt – att få tre ska vara lite svårare, men inte omöjligt.

Fixar du detta har du efter de två seminarierna 9 extra poäng med dig till skrivningen, vilket ska motsvara ca 15 % av totala tentapoängen = inte illa alls!

Rent praktiskt kommer seminarietiden att delas in i fyra olika pass med max 10 personer till varje pass.

Under seminariet tas närvaro och deltagarna får frågor och uppgifter att besvara och redovisa.

Kan eller vill du inte vara med under seminariet händer inget annat än att du inte får några poäng med dig till tentan.

Skер myndighetsutövning?

Inte examination, inte obligatoriska, ger inga hp...
...men bedöms, poängsätts och påverkar slutbetyget

Kan bedömas av någon som inte är examinator

Studenterna kan inte begära ny examinator eller omprövning av betygsbeslut

Jäv kan aldrig bli aktuellt

Förnyad examination behöver inte erbjudas

Misstänkt fusk kan inte anmälas till disciplinnämnden

Vad är närvaro?

UKÄ har i ett tillsynsärende uttalat att det vid distansutbildning bör framgå av kursplanen om obligatoriska moment förutsätter fysisk närvaro på campus eller om de kan genomföras på distans. Den aktuella kursplanen i ärendet innehöll inte sådana uppgifter men studenten fick trots detta besked om obligatorisk närvaro på campus. UKÄ kritiserade det berörda lärosätet för denna brist. (UKÄ:s beslut 2015-12-07, reg.nr 31-65-15 i Universitetskanslersämbetet, 2017, *Rättssäker examination*, 3:e uppl. s. 43.)

...och måste den vara aktiv?

FAQ - Ibland (t.ex. vid seminarier) krävs inte bara närvaro utan "aktiv närvaro". Hur kan eller bör man bedöma en sådan aktivitetsgrad?

Studenternas aktiva deltagande är en förutsättning för väl fungerande seminarier och andra diskussionsbaserade undervisningsformer. Trots det är det inte säkert att det är lämpligt att stipulera "aktivitet" som ett krav för godkänt på kursen. Vill man verkligen underkänna alla studenter som har klarat kursens skriftliga examination med god marginal, klarat alla inlämningsuppgifter i tid, och varit närvarande på alla obligatoriska undervisningsmoment enbart för att de inte har varit tillräckligt aktiva under seminarierna? (Stockholms universitet, 2010, s. 21)

Pedagogiska frågor 1/2

1. När, var, hur och varför ställs krav på obligatorisk närvaro? (Undantaget löpande kontinuerlig examination som vid VFU eller praktik, samt vissa moment inom t ex polis-, sjöfarts- och andra professionsutbildningar där andra myndigheter/organisationer kan ställa krav på viss nivå på deltagande, tid i simulator etc?)
2. Bör närvaro i sig belönas, till exempel genom att få extrapoäng på en framtida tentamen? Bör frånvaro bestraffas, till exempel genom att undanhålla vissa föreläsningssanteckningar för studenter som inte deltagit?
3. Vad är syftet med att kräva obligatorisk närvaro/deltagande? Är det ett sätt att "artificiellt" höja deltagandet på moment som studenten annars skulle ha bortprioriterat, eller innehåller det verkligen något studenten måste deltagit på för att klara en framtida examination? Varför inte nöja sig med att mäta kunskapen vid den framtida examinationen? Varför inte skapa ett kursinnehåll och kursmoment som är så intressant och utmanande att studenterna deltar av fri vilja? Eller borde kanske även vanliga föreläsningar och laborationer vara obligatoriska? Eller att man, likt t ex Stanford University, kräver att studenter måste bo på campus för att till fullo kunna ta del av vad studentlivet har att erbjuda?
4. Är det någonsin rimligt att *inte* erbjuda alternativ till obligatoriska moment, t ex vid sjukdom, inställda tåg eller andra omständigheter studenten själv inte kunnat påverka?

Pedagogiska frågor 2/2

5. Hur hanteras studenter som av olika skäl inte deltar på momentet? Underkänns de direkt eller erbjuds ersättningsuppgifter istället? Motsvarar i så fall ersättningsuppgiften kunskapsmässigt det som momentet innehöll?
6. Är det rimligt att kalla något obligatoriskt om det finns alternativ?
7. Är det rimligt att examinera *närvaro/deltagande* (oavsett om den är fysisk eller elektronisk)? Blir en student som t ex sover godkänd för sitt deltagande?
8. Hur vet vi att närvaron genererat kunskap eller insikt hos studenten, och varför examineras i så fall inte den istället? Hur kan vi avfärda den student som säger att hen redan kan/vet/har sett/hört/upplevt det som det obligatoriska momentet berör?
9. Leder krav på obligatorisk närvaro till gymnasifiering av högre utbildning när studenter fråntas rätten att göra egna prioriteringar och själva ta ansvar för sina studier?

Administrativa problem

10. Vilka regler, riktlinjer eller policydokument etc. finns att luta sig mot? Om det obligatoriska momentet inte är examinerande kan en eventuell ersättningsuppgift knappast heller vara examinerande... Så om en student t ex skulle fuska kan det inte leda till disciplinära åtgärder eftersom sådana bara får tas mot student som försöker vilseleda i examinationssammanhang. Hur hanteras en ev. sådan situation?
11. Om en ersättningsuppgift inte erbjuds så ges det obligatoriska icke-examinerande momentet i praktiken högre vikt än examination som i normalfallet måste följas av minst ett förnyat examinationstillfälle. Kan det vara rimligt?
12. Hur dokumenteras deltagandet på icke-poänggivande moment på ett rättssäkert sätt om de inte kan registreras i LADOK eller anges i kursens provuppsättning?
13. Vad händer om studenten blir godkänd på samtliga poänggivande moment i en kurs men inte har deltagit på obligatoriska icke-poänggivande delar? (Samtliga poäng är ju rapporterade i LADOK vilket gör att t ex CSN betalar ut studiemedel och att studenten kan uppfylla poängmässiga förkunskapskrav till andra kurser, trots att kursen formellt inte är avslutad.)
14. Anges verkligen obligatoriska momenten tydligt i kursplaner och scheman så att studenter förstår, har möjlighet att ta ställning till och planera för dem? Framgår det i så fall också tydligt vad som avses med närvaro eller deltagande? Vad innebär t ex obligatorisk närvaro i en distanskurs?
15. Är studenten godkänd på ett obligatoriskt pass om hen kommer sent, behöver avvika i förväg, etc? Vem får fatta beslut? Vilka möjligheter finns att t ex överklaga ett beslut?

Referenser

- Hegender, H. 2011. Examinerar vi närvaro eller kunskap - det är frågan? *Högre Utbildning*. 1. s. 73-74.
- Höskoleverket. 2002. Beslut 2002-10-14, reg.nr 31-2590-02
- Höskoleverket. 2007. Beslut 2007-02-23, reg.nr 31-119-07
- Linnéuniversitetet. 2015. *Lokala regler för kurs på grundnivå och avancerad nivå vid Linnéuniversitetet*. Dnr: 2014/443-1.1
- Merton, R. 1968. The Matthew Effect in Science. *Science*, 159(3810), s. 56-63.
- Rejnö Å, Nordin P, Forsgren S, Sundell Y, Rudolfsson G. 2017. Nursing students' attendance at learning activities in relation to attainment and passing courses: A prospective quantitative study. *Nurse Education Today*, 50, s. 36-41.
- Schoenbrun, D. 2007. Give me one good reason to go to class. *Daily Pennsylvanian*. April 3, 2007. Elektronisk. Tillgänglig: http://www.thedp.com/article/2007/04/guest_opinion_give_me_one_good_reason_to_go_to_class [2017-08-09]
- Stockholms universitet. 2010. *Allmänna råd för examination vid Stockholms universitet*. Elektronisk. Tillgänglig: http://www.su.se/polopoly_fs/1.5124.1473069240!/menu/standard/file/Allmanna_rad_f_%20examination.pdf [2017-08-08]
- Teixeira, A. 2014. The impact of class absenteeism on undergraduates' academic performance: evidence from an elite Economics school in Portugal. *Innovations in Education and Teaching International*, s. 1-13.
- Universitetskanslerämbetet. 2015. Beslut 2015-12-07, reg.nr 31-65-15.
- Universitetskanslerämbetet. 2017. *Rättssäker examination*, 3:e uppl. Elektronisk. Tillgänglig: <http://www.uka.se/download/18.327e2db015c8695b5ab6f7f/1499336415750/2017-rattssaker-examination.pdf> [2017-08-08]
- Visaria, S., Dehejia, R., Chao, M. och Mukhopadhyay, A. 2016. Unintended consequences of rewards for student attendance: Results from a field experiment in Indian classrooms. *Economics of Education Review*, 54, s.173-184.